

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ & ΑΣΥΛΟΥ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΩΝ & ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ
ΘΕΜΑΤΩΝ

Δ/ση: Λ. Θηβών 196-198, Άγιος Ιωάννης Ρέντη,
ΤΚ 18233
Πληροφορίες: Έλλη Βιδάλη
Τηλ.: 213.212.8681
Email: dpt.lpa@migration.gov.gr

Αγ. Ιωάννης Ρέντη, 10 Ιανουαρίου 2025
ΑΠ: 6556

ΠΡΟΣ: Τη ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
Διεύθυνση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων και Αιτήσεων Κατάθεσης Εγγράφων

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ :

1. Βουλευτή κ. Κυριάκο Βελόπουλο, Βουλή των Ελλήνων
2. Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη

Θ Έ Μ Α : Κοινοβουλευτικός Έλεγχος
ΣΧΕΤΙΚΑ : Η υπ' αριθμ. Πρωτ. 2323/18-12-2024 Ερώτηση

Σε απάντηση της ανωτέρω σχετικής Ερώτησης που κατέθεσε ο Βουλευτής κ. Βελόπουλος Κυριάκος με θέμα: «*Άρση χορήγησης Διεθνούς Προστασίας σε προερχόμενους πολίτες εκ Συρίας*» και κατά το μέρος αυτής που άπτεται των αρμοδιοτήτων του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, σας γνωρίζω τα εξής:

Σύμφωνα με το άρθρο 13, παρ. 1 του ν. 4939/2022 (Α' 111), το οποίο ενσωματώνει στην εθνική έννομη τάξη το άρθρο 14 της Οδηγίας 2011/95/ΕΕ, το καθεστώς πρόσφυγα ανακαλείται ή δεν ανανεώνεται από την Αποφαινόμενη Αρχή, εφόσον το πρόσωπο αυτό παύσει να είναι πρόσφυγας, σύμφωνα με το άρθρο 10 του ν. 4939/2022. Περαιτέρω, κατά το άρθρο 10 του ν. 4939/2022, το οποίο ενσωματώνει το άρθρο 11 της Οδηγίας 2011/95/ΕΕ, πολίτης τρίτης χώρας ή ο ανιθαγενής παύει να είναι πρόσφυγας εάν α) εξασφαλίσει εκ νέου οικειοθελώς την προστασία της χώρας της ιθαγένειάς του ή β) ανακτήσει οικειοθελώς την ιθαγένεια που απώλεσε κατά το παρελθόν ή γ) αποκτήσει νέα ιθαγένεια και απολαύει της προστασίας της χώρας που του χορήγησε τη νέα ιθαγένεια ή δ) έχει εγκατασταθεί εκ νέου οικειοθελώς στη χώρα που είχε εγκαταλείψει ή εκτός της οποίας είχε παραμείνει, εξαιτίας του φόβου ότι θα υποστεί δίωξη ή ε) δεν μπορεί πλέον να εξακολουθεί να αρνείται την προστασία που του παρέχει η χώρα της ιθαγένειας, διότι έχουν παύσει να υφίστανται οι συνθήκες που οδήγησαν στην αναγνώρισή του ως πρόσφυγα ή στ) στην περίπτωση ανιθαγενούς, αυτός αποκτήσει τη δυνατότητα να επιστρέψει στη χώρα της πρώην συνήθους διαμονής του, διότι έχουν παύσει να υφίστανται οι συνθήκες που οδήγησαν στην αναγνώρισή του ως πρόσφυγα. Για την εφαρμογή των ανωτέρω αναφερόμενων περιπτώσεων ε' και στ' εξετάζεται κατά πόσον η μεταβολή των συνθηκών είναι τόσο ουσιαστικής και μη προσωρινής φύσεως, ώστε ο φόβος του πρόσφυγα ότι θα υποστεί διώξεις να μην μπορεί πλέον να θεωρείται βάσιμος. Εξάλλου, οι περιπτώσεις παύσης καθεστώτος υπό στοιχεία ε' και στ' δεν

εφαρμόζονται σε πρόσφυγα, ο οποίος είναι σε θέση να επικαλεστεί επιτακτικούς λόγους που απορρέουν από προηγούμενη δίωξη για να αρνηθεί την προστασία που του παρέχει η χώρα ιθαγένειας ή στην περίπτωση ανιθαγενούς, η χώρα της προηγούμενης συνήθους διαμονής του.

Αντίστοιχα, σε περιπτώσεις δικαιούχων επικουρικής προστασίας εφαρμογής τυγχάνει το άρθρο 15 του ν. 4939/2022, που ενσωματώνει το άρθρο 16 της Οδηγίας 2011/95 και ορίζει ότι ο πολίτης τρίτης χώρας ή ανιθαγενής παύει να δικαιούται επικουρική προστασία όταν έχουν εκλείψει οι περιστάσεις που οδήγησαν στην αναγνώριση του καθεστώτος αυτού ή όταν οι περιστάσεις αυτές έχουν μεταβληθεί σε τέτοιο βαθμό, ώστε να μην είναι πλέον αναγκαία η παρασχεθείσα προστασία. Κατά την εφαρμογή των ανωτέρω, εξετάζεται κατά πόσον η μεταβολή των συνθηκών είναι τόσο ουσιαστικής και μη προσωρινής φύσης, ώστε ο δικαιούχος επικουρικής προστασίας να μην αντιμετωπίζει πλέον πραγματικό κίνδυνο να υποστεί σοβαρή βλάβη. Εξάλλου, επίσης η παύση δεν εφαρμόζεται σε δικαιούχο επικουρικής προστασίας, ο οποίος είναι σε θέση να επικαλεστεί επιτακτικούς λόγους που απορρέουν από προηγούμενη σοβαρή βλάβη για να αρνηθεί την προστασία που του παρέχει η χώρα ιθαγένειας ή, στην περίπτωση ανιθαγενούς, η χώρα της προηγούμενης συνήθους διαμονής του.

Η διαδικασία ανάκλησης καθεστώτος, καθορίζεται στο άρθρο 96 ν. 4939/2022. Πιο συγκεκριμένα, όταν προκύπτουν νέα στοιχεία που συνιστούν λόγο επανεξέτασης του καθεστώτος διεθνούς προστασίας, η Αποφαινόμενη Αρχή εξετάζει εάν συντρέχει περίπτωση ανάκλησης του καθεστώτος αυτού, βάσει των σχετικών διατάξεων του Πρώτου Μέρους του ν. 4939/2022.

Για την εξέταση των τρεχουσών συνθηκών στις χώρες καταγωγής και την παροχή τεκμηριωμένων πληροφοριών προς τις αποφαινόμενες αρχές, στο άρθρο 79 παρ. 3 ν. 4939/2022 προβλέπεται ότι η Υπηρεσία Ασύλου αναζητεί, συλλέγει, αξιολογεί και τηρεί συγκεκριμένες και ακριβείς πληροφορίες σχετικά με την πολιτική, κοινωνική, οικονομική, καθώς και τη γενική κατάσταση που επικρατεί στις χώρες προέλευσης των αιτούντων (χώρες καταγωγής, χώρες προηγούμενης συνήθους διαμονής, χώρες μέσω των οποίων διήλθαν κ.λπ.). Για τον σκοπό αυτόν, λαμβάνει συγκεκριμένες και ακριβείς πληροφορίες από διάφορες πηγές, όπως ο Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο, η Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες, άλλες συναρμόδιες Αρχές ή αντίστοιχες αρχές κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άλλες αρχές ή όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διεθνείς οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Οι πληροφορίες αυτές κοινοποιούνται στις Αρμόδιες Αρχές Απόφασης.

Κατά την τρέχουσα διεθνή συγκυρία καμία από τις ανωτέρω έγκυρες πηγές ενημέρωσης δεν έχει εκπονήσει μελέτες ή δεν έχει διεξάγει τεκμηριωμένες έρευνες που να παράγουν ακριβείς και συγκεκριμένες πληροφορίες ως προς την Συρία. Σύμφωνα και με την Ανακοίνωση του Υφυπουργού παρά τω Πρωθυπουργώ και Κυβερνητικού Εκπροσώπου (<https://media.gov.gr/anakoinosi-tou-yfypourgou-parato-prothypourgo-kai-kyvernitikou-ekprosopou-3/>) «... Η Ελλάδα σταθμίζει όλες τις εξελίξεις. Παρακολουθεί τα τεκταινόμενα στην περιοχή, τα οποία είναι δυναμικά, και προσαρμόζει τη στάση της στο Μεταναστευτικό/ Προσφυγικό στα εκάστοτε νέα δεδομένα, στο πλαίσιο και των αποφάσεων των οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.».

Η πρόσφατη ανάληψη του ελέγχου της Συρίας από την Hay'at Tahrir al-Sham (HTS), η οποία οδήγησε στην παραίτηση του προέδρου Bashar al-Assad, και στον ορισμό μεταβατικής κυβέρνησης με πρωθυπουργό τον Mohammed Al-Bashir, έχει προκαλέσει σημαντική αβεβαιότητα, εγείροντας κρίσιμα ερωτήματα σχετικά με τις μελλοντικές ανάγκες παροχής προστασίας και την πιθανή επιστροφή

εκατομμυρίων εκτοπισμένων Σύριων, με ουσιώδεις επιπτώσεις στα συστήματα ασύλου και υποδοχής της ΕΕ+. Η ρευστότητα και αβεβαιότητα της κατάστασης δεν επιτρέπει ασφαλείς εκτιμήσεις σε μέσο και μακροπρόθεσμο πλαίσιο.

Στο πλαίσιο αυτό, η χώρα μας έχει αναστείλει προσωρινά την έκδοση αποφάσεων επί των αιτήσεων ασύλου που υποβλήθηκαν από Σύρους υπηκόους, προκειμένου να επανεξεταστεί και να επανεκτιμηθεί η κατάσταση στη Συρία, ενέργεια στην οποία έχει προβεί η μεγάλη πλειοψηφία των Κρατών Μελών της ΕΕ. Μετά την πτώση του καθεστώτος Άσαντ, οι πιθανοί λόγοι δίωξης και οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζουν οι αιτούντες στη Συρία θα πρέπει να αξιολογηθούν υπό το φως των ενημερωμένων πληροφοριών για τη χώρα προέλευσης.

Σημειώνεται ότι οι περιφερειακές υπηρεσίες ασύλου συνεχίζουν να παραλαμβάνουν αιτήσεις, ενώ διενεργούνται συνεντεύξεις ασύλου, αλλά δεν εκδίδονται αποφάσεις. Εκτιμάται ότι αυτή τη στιγμή εκκρεμεί η εξέταση περίπου 6.050 αιτήσεων ασύλου από πολίτες Συρίας. Ο χρόνος διεκπεραίωσης των αιτήσεων πολιτών Συρίας στην Ελλάδα προ της αναστολής εξέτασης ανερχόταν σε περίπου 2,5 μήνες κατά μέσο όρο.

Κατά τους πρώτους 11 μήνες του τρέχοντος έτους, οι Σύροι υπέβαλαν σε επίπεδο ΕΕ+ περίπου 143.000 αιτήσεις ασύλου, σχεδόν οι μισοί Σύροι υπέβαλαν αίτηση στη Γερμανία, ενώ στην Ελλάδα κατατέθηκε το 15% του συνόλου των αιτήσεων.

Οι αιτούντες άσυλο με πρόσφατη άφιξη στη χώρα επικαλούνται ως λόγους φυγής από τη Συρία καθώς και φόβου επιστροφής σε αυτή, την ασταθή κατάσταση, την έλλειψη ασφάλειας λόγω των ένοπλων συγκρούσεων και των βομβαρδισμών, τη στρατολόγηση, την παρουσία πολιτοφυλακών, Τούρκων, και Ισλαμιστών, τις εθνοτικές και θρησκευτικές διαφορές, αλλά και την έλλειψη υποδομών και υπηρεσιών, την αδυναμία βιοπορισμού και τις δύσκολες συνθήκες διαβίωσης.

Επισημαίνεται ότι η διαδικασία αξιολόγησης των αιτήσεων ασύλου και διακρίβωσης των προϋποθέσεων χορήγησης προστασίας γίνεται κατόπιν εξατομικευμένης εξέτασης και εκτίμησης, βάσει των σχετικών διατάξεων της Οδηγίας 2011/95/ΕΕ.

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, κατά το τέλος Οκτωβρίου 2024 ενεργή άδεια διαμονής διεθνούς προστασίας στην Ελλάδα διέθεταν συνολικά 15.812 Σύροι πολίτες. Επισημαίνεται ότι η χώρα μας, πριν την αναστολή εξέτασης των αιτήσεων ασύλου, είχε χορηγήσει στους Σύρους αποκλειστικά καθεστώς πρόσφυγα και όχι επικουρικής προστασίας, όπως για παράδειγμα η Γερμανία, κάτι που σημαίνει ότι προκειμένου αυτοί να επιστρέψουν στη Συρία θα πρέπει προηγουμένως να παραιτηθούν από το καθεστώς αυτό εξατομικευμένα με αυτοπρόσωπη εμφάνιση στο αρμόδιο γραφείο ασύλου και να επιστρέψουν την ελληνική άδεια διαμονής και το αντίστοιχο ταξιδιωτικό έγγραφο που τους χορηγήθηκε.

Πριν από τα πρόσφατα γεγονότα, το 99% των Σύρων αιτούντων άσυλο επικαλούνταν δίωξη από το προηγούμενο καθεστώς. Εφόσον έχει εκλείψει ο συγκεκριμένος λόγος δίωξης, δυνητικά/θεωρητικά μπορούν να επιστρέψουν στη χώρα καταγωγής τους, αλλά αυτό μένει να αποδειχθεί στην πράξη. Το γεγονός της πτώσης της κυβέρνησης Άσαντ, δεν σημαίνει ότι η κατάσταση στη Συρία έχει βελτιωθεί γενικά. Η υποχρέωση εξατομικευμένης εξέτασης προϋποθέτει τη διερεύνηση του συνόλου των λόγων για τους οποίους μπορεί να ζητηθεί άσυλο. Σε κάθε περίπτωση οι Σύροι αιτούντες άσυλο στη χώρα μας, υπό προϋποθέσεις και δυνητικά, θα μπορούσαν να επιστρέψουν στη χώρα καταγωγής τους, σε

μεσομακροπρόθεσμο ορίζοντα, εφόσον τα αιτήματά τους απορριφθούν τελεσίδικα, και εφόσον επανέλθει η σταθερότητα στην περιοχή.

Το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου υλοποιεί, μέσω του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης (ΔΟΜ) – Αποστολή Ελλάδος, έργο υποβοηθούμενων εθελούσιων επιστροφών και μέτρων επανένταξης έως 17.000 πολιτών τρίτων χωρών στις χώρες καταγωγής τους, έως το τέλος του 2027. Όσον αφορά όμως ειδικότερα στη Συρία, δεν υφίσταται, λόγω της προγενέστερης κατάστασης, σχετικό πρόγραμμα, καθώς αυτή τη στιγμή η Συρία εντάσσεται σε απαγορευτική λίστα, και ο ΔΟΜ-Αποστολή Ελλάδος αναμένει οδηγίες από τα κεντρικά γραφεία του Οργανισμού στη Γενεύη. Σε περίπτωση πάντως που τελικά υλοποιηθεί πρόγραμμα εθελούσιας επιστροφής στη Συρία, η διαδικασία περιλαμβάνει την ταυτοποίηση των ωφελούμενων ατόμων από τις Συριακές προξενικές αρχές στην Ελλάδα, και την έκδοση από αυτές ειδικών προσωρινών ταξιδιωτικών εγγράφων. Τίθεται συναφώς το ερώτημα της λειτουργίας των Συριακών προξενικών αρχών στην Ελλάδα υπό το νέο καθεστώς. Επιπλέον, τίθεται το ζήτημα αν και ποιες αεροπορικές εταιρείες θα αναλάβουν τη διεξαγωγή πτήσεων προς τη Δαμασκό ή άλλες πόλεις στη Συρία.

Σχετικά με τις αναγκαστικές επιστροφές και απελάσεις, οι διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας επιβάλλουν το σεβασμό της αρχής της μη επαναπροώθησης (άμεσης ή έμμεσης) και την μη θέση πολίτη τρίτης χώρας ή ανιθαγενή σε κίνδυνο δίωξης ή σοβαρής βλάβης. Επιπλέον, η πολιτική επιστροφών θα ήταν καλό να είναι ενιαία και να ρυθμιστεί σε επίπεδο ΕΕ+, έτσι ώστε να αποφευχθούν οι δευτερογενείς μετακινήσεις καθώς και η μη εφαρμογή του Κανονισμού Δουβλίνο. Τυχόν μονομερής ενέργεια επιστροφής, και μάλιστα κατά τη στιγμή που η κατάσταση στη Συρία δεν είναι ξεκάθαρη, θα είχε επίσης ως πιθανό αποτέλεσμα την δικαστική προστασία προσφεύγοντων Σύρων, αλλά και την καταδίκη της χώρας, με αντίστοιχες κυρώσεις, τόσο σε εθνικά όσο και σε διεθνή δικαστήρια.

Με βάση τα ανωτέρω, προκειμένου να επανεκκινήσει η εξέταση των αιτήσεων ασύλου πολιτών Συρίας, σε εξατομικευμένη βάση, προκρίνεται, στην παρούσα φάση, η τήρηση στάσης αναμονής μέχρι να σταθεροποιηθούν οι ιδιαίτερα ρευστές συνθήκες στη Συρία, και να εκδοθούν καθοδηγητικές οδηγίες διεθνών οργανισμών όπως ο ΕΥΑΑ και η UNHCR, όποτε αυτό καταστεί δυνατό. Επίσης, θα πρέπει να αναμένουμε τις κατάλληλες συνθήκες και την πλήρωση των τεχνικών και ουσιαστικών προϋποθέσεων για την συντονισμένη επιστροφή Σύρων αιτούντων και δικαιούχων ασύλου, σε εθελούσια βάση, με την προοπτική κοινωνικής επανένταξης, και υπό κατάλληλες συνθήκες ασφάλειας, σταθερότητας, και δικαιοσύνης. Τέλος, η μονομερής εφαρμογή του μέτρου της απέλασης και της αναγκαστικής επιστροφής στη Συρία θα πρέπει να αποφευχθεί, τουλάχιστον έως ότου διαπιστωθεί ότι υφίστανται οι κατάλληλες συνθήκες προκειμένου η Συρία να μπορεί να θεωρηθεί ασφαλής για επιστροφή, και ιδίως ότι οι προς επιστροφή Σύροι δεν θα υποστούν δίωξη ή σοβαρή βλάβη, με ειδική πρόνοια για άτομα που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες, εν αναμονή επιπλέον σχετικής απόφασης που τυχόν θα ληφθεί σε επίπεδο ΕΕ.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ :

1. Γραφείο Υφυπουργού
2. Γραφείο Υπηρεσιακής Γραμματέως
3. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Μεταναστευτικής Πολιτικής
4. Υπηρεσία Συντονισμού
5. Δ/νση Νομικής Υποστήριξης Ασύλου και Υποδοχής
6. Γραφείο Επικοινωνίας και Ενημέρωσης